

Emergència sanitària

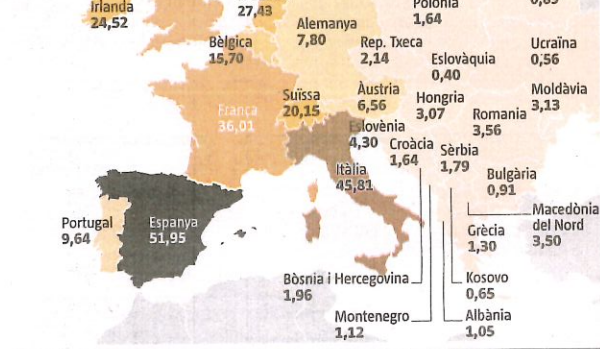
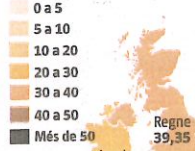
Els països d'Europa de l'Est reivindiquen la reacció anticipada i dràstica per frenar la pandèmia

El teló d'acer víric

El mapa de la pandèmia dibuixa una bretxa continental entre Est i Oest

Mortalitat de la Covid-19 per país

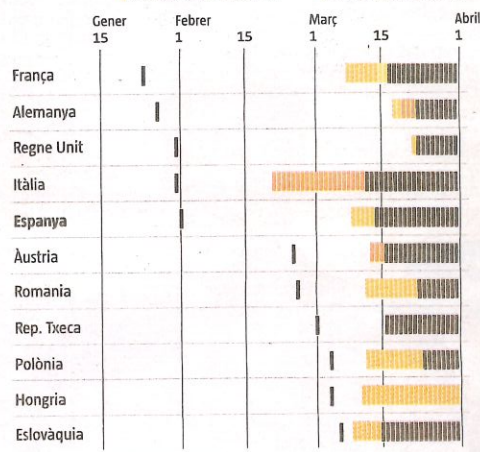
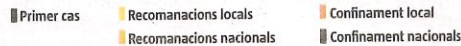
Morts cada 100.000 habitants

FONT: Johns Hopkins University i BBC

Confinament en països europeus

Dates i severitat de les mesures de confinament per país

LA VANGUARDIA

GEMMA SAURA
Barcelona

Un inesperat teló d'acer s'aixeca a l'Europa de la pandèmia. Mentre els països occidentals estan sent devastats pel coronavirus, els seus veïns excomunistes, més pobres i amb menys recursos sanitaris, sembla que s'han escapat del desastre.

Davant els 519 morts per cada milió d'habitants d'Espanya, els 458 d'Itàlia, els 393 del Regne Unit o els 360 de França, Eslovàquia i té 4, Polònia 16, la República Txeca 21, Hongria 30 i Romania 35. Si les primeres quatre nacions juntes sumen més de 102.200 morts, les últimes cinc no arriben a 1.850.

Les xifres han estat una injecció d'autoestima per a uns països que no solen pujar als podis europeus i estan més acostumats a ocupar titulars per les recurrents crisis polítiques i institucionals. Ara, però, són ells que poden donar una lliçó als socis occidentals, que han pagat cara la falta de reflexos.

No tot es deu a mèrits propis. El temps ha jugat a favor de l'Est. A Itàlia, el Regne Unit i Espanya el primer cas de Covid-19 es va detectar al gener, mentre que a Txèquia, Hongria, Polònia o Eslovàquia el virus no va arribar fins al març. Quan es va produir el primer mort txec, Itàlia ja en tenia 650 de diaris.

Itàlia, França o el Regne Unit, que reben centenars de milers de visitants xinesos a l'any, estaven més exposats que l'Est, menys connectat amb la Xina. "Els primers casos a Wuhan podrien ser del 17 de novembre, però l'alerta internacional no es va donar fins al 31 de desembre. És un mes i mig en què els turistes xinesos van estar viatjant per tot el món", apunta l'epidemiòloga veterinària Amélie Desvars-Larrive, membre de l'equip multidisciplinari per a la

Covid-19 del Complexity Science Hub de Viena. La científica assenyala que ja al gener un estudi va mesurar el risc d'importació de casos a partir de les connexions aèries i va concloure que el perill es concentrava als països occidentals, amb el Regne Unit al capdavant (un 39% de risc), seguit de França (24%) i Alemanya (15%).

El "subdesenvolupament" de l'Est explica, paradoxalment, que hagi estat menys colpejat, afirma János Kertész, físic de la Universitat Centreuropea (CEU) de Budapest: "Amb menys mobilitat, trànsit i visites estrangeres, van entrar en contacte amb el virus quan ja havia mostrat els efectes en altres països. Això els va permetre prendre mesures més anticipades, tancar escoles en una fase inicial de la pandèmia i imposar el confinament abans del brot dramàtic".

Van tenir més temps per preparar-se, sí, però sobretot no el van perdre amb titubejos ni negant la gravetat de l'amenaça, reivindica Konrad Poplawski, cap del departament d'Europa Central en el Centre d'Estudis Orientals (OSW) de Varsòvia. "Van prendre abans decisions difícils. Quan Polònia va tancar fronteres, un periodista de la televisió alemanya ens va acusar d'insolidaris. Dies més tard, defensava que Alemanya hagués tancat les seves", diu Poplawski.

A diferència dels països occidentals, que per arrogància o per desconeixement van infravalorar durant setmanes precieuses l'amenaça d'aquest virus asiàtic, a l'Est van ser molt conscients des del principi de la vulnerabilitat dels seus sistemes sanitaris. Als governs no els va tremolar el pols per aplicar algunes de les mesures més dràstiques del continent, fins i tot a costa d'una limitació considerable de les llibertats personals", diu Vladimír Bartovic, director del think tank Europeum, a Praga.

A mitjans de març, Txèquia va

Un passejant solitari al centre de Praga

MARTIN DIVISEK / EFE

El virus va arribar més tard a l'Est, que no va infravalorar mai l'amenaça per al seu sistema sanitari

prohibir als seus ciutadans sortir del país, una mesura dolorosa per a una ciutadania a qui el comunisme ja havia negat aquest dret.

Eslovàquia ha anat encara més lluny, amb una mesura a la xinesa: quarantena obligatòria per a tots els ciutadans que tornen de l'estranger. Són tancats en un establiment estatal, sota vigilància, fins que un test demostra que no estan infectats. "Hi ha gent que va tornar

La disciplina social ha estat clau: "Per raons històriques estem acostumats a respectar les ordres estatals"

sana i es va infectar allà", diu Bartovic. Tot apunta que va ser una mesura dissenyada per a la minoria rom, davant la por a què el retorn d'emigrants provoqués brots als camps gitano.

Ambdós països van ser els primers a Europa, amb Àustria, en obligar a utilitzar màscares en públic -i els polítics van predicar amb l'exemple-, desafiant el discurs dominant que ho desaconsellava.

Si dràstics han estat els governs, també ho ha estat la disciplina social a l'acatar les restriccions. "Per raons històriques estem acostumats a respectar les ordres estatals", diu Bartovic.

També Poplawski mira en el passat per explicar la solidaritat i la capacitat de sacrifici, que vincula amb les penúries amb el comunisme i després de la seva caiguda. "Les nostres societats han conser-

És aviat per cantar victòria, adverteixen els experts, que recorden que la pandèmia no ha acabat

vat la memòria que cal estar preparats per als temps difícils. Aquesta és la lliçó que podem donar a Occident: les societats, per molt modernes que siguin, no poden eliminar tots els riscos. I segon, l'Estat no ens pot protegir tot sol, la societat s'hi ha d'implicar i ha d'anar unida. Sempre es parla de la nostra regió pels embolics polítics, però hem demostrat que podem comportar-nos de forma solidària i posar per davant les vides de les persones a l'economia", afirma.

"No seria tan crítica amb els països occidentals ni idealitzaria els de l'Est" adverteix Agnieszka Sowa-Kofta, analista del Centre d'Investigació Social i Econòmica (CASI), amb seu a Varsòvia, que subratlla que es fan menys tests que a l'Oest i que per exemple Polònia només compta els morts que van donar positiu.

També Kertész és escèptic amb les estadístiques: "Si no mesures, no tens nombres alts. A Hongria, només podem estimar el nombre real d'infectats i es parla de factors entre 10 i 80 de comparats amb les xifres oficials. No fer més tests té, a més de raons financeres, de propaganda", diu.

És aviat, a més, per cantar victòria, adverteix el físic hongarès. "No és una història acabada. En alguns països veiem una baixada molt lenta de les infeccions diàries, però en d'altres continuen en augment. Molt pocs tenen tendències clarament de disminució. Fins i tot si un país es declara net, hi pot haver una segona onada", afirma Kertész. El triomfalisme a l'Est pot també tenir conseqüències polítiques a la UE i aprofundir l'esquerda amb els països del sud, oberta en la crisi financera i la migratòria, assenyala Bartovic.

"El discurs dominant aquí és que cap de les crisis europees no s'han originat a la nostra regió. Que nosaltres sempre hem protegit les nostres fronteres i hem complert les nostres obligacions. I aquest discurs pot tornar a emergir ara. Que algú digui: 'Nosaltres vam reaccionar ràpid i ho vam fer bé, mireu les nostres xifres. És culpa d'Itàlia i Espanya si no s'ho van prendre seriosament. Per què hem d'acudir a ajudar-los?'. Si el debat es tensa a la UE no m'estranyaria que aquesta narrativa aparegués a la regió", diu Bartovic.